

Maria Rydzewska-Dudek, Anna Niemcunowicz-Janica

Wypadek komunikacyjny czy zabójstwo – analiza przypadku

Car accident or homicide – case analysis

Z Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Białymstoku
Kierownik: prof. dr hab. Jerzy Janica

Praca przedstawia rzadki przypadek amputacji głowy w wyniku potrącenia pieszego przez samochód osobowy. Zdarzenie początkowo było traktowane jako zabójstwo poprzez zagardlenie z defensywnym rozkawałkowaniem zwłok. Rekonstrukcja wypadku dokonywana była z udziałem biegłego w zakresie ruchu drogowego i techniki samochodowej.

A rare case of pedestrian decapitation as a result of motor vehicle impact. The accident was primarily investigated as a homicidal strangulation with defensive dismemberment. Reconstruction performed with the aid of vehicle traffic and technical expert enabled the full elucidation of the accident.

Słowa kluczowe: wypadki drogowe, dekapitacja
Key words: car accidents, decapitation

WSTĘP

Skutki biologiczne wypadków komunikacyjnych obejmują różnorodne i różnie nasilone obrażenia ciała. Ich zestaw zależy od mechanizmu zdarzenia, a w przypadku potrąconych osób pieszych – od typu pojazdu, prędkości kolizyjnej i pozycji pieszego w chwili potrącenia. Wraz ze wzrostem prędkości kolizyjnej, powyżej granicy 70-80 km/h, wzrasta ryzyko urazowych amputacji (oderwania) części ciała, wśród których najczęściej dochodzi do częściowej lub całkowitej amputacji kończyn dolnych, szczególnie goleni. Dekapitacja, jako jedyna całko-

wita amputacja w wyniku potrącenia jest zjawiskiem bardzo rzadkim. W przypadkach, gdy sprawca potrącenia ucieka z miejsca zdarzenia a szczególnie – gdy przy tym zaciera ślady (przemieszcza zwłoki lub części ciała w inne, często odległe miejsca), ustalenie rzeczywistego charakteru zdarzenia może być trudne, a wnioski wyciągane ze spostrzeżeń na miejscu znalezienia ciała lub jego części – błędne i kierujące śledztwo w niewłaściwą stronę.

OPIS PRZYPADKU

W dniu 03.11.2003 r. przypadkowo ujawniono na terenie wsi Wyszówki uszkodzony samochód z odkręconymi tablicami rejestracyjnymi, a w odległości ok. 200 m w lesie – głowę mężczyzny. Na samochodzie ujawniono ślady kontaktu kolizyjnego w obrębie przedniego prawego narożnika karoserii oraz całkowicie rozbitą szybę czołową. Wewnątrz pojazdu ujawniono liczne rozpryski substancji koloru brunatnego, zwłaszcza wyraźnie widoczne na drzwiach przednich prawych. Na drodze Domano-wo-Pietraszki ujawniono kawałki szkła. Penetracja przyległego terenu doprowadziła do ujawnienia ukrytego w zagajniku korpusu człowieka, zatopionych w studni jego rzeczy osobistych a na „dzikim” wysypisku śmieci – znaleziono rower, którym zwykle jeździł R. P. Z protokołu oględzin głowy człowieka na miejscu zdarzenia: „Rdzeń przedłużony jest w części czaszkowej (co okazało się nieprawdą – dop. autorów) ...uduszenie z następowym oddzieleniem głowy po śmierci denata... narzędzie ostre, tnące, sprawca mógł posłużyć się scyzorykiem lub nożem”. Podczas oględzin i sekcji części ciała prze-

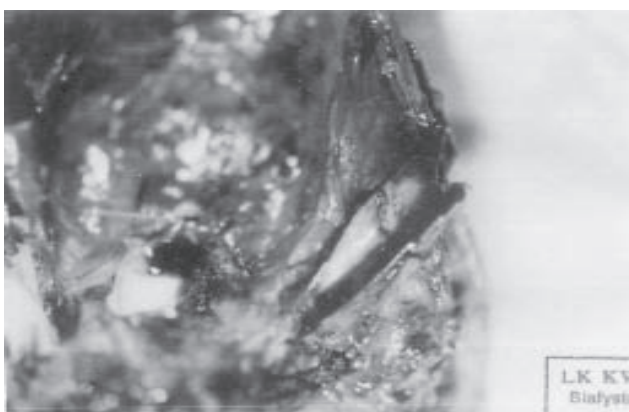
prowadzonych w Zakładzie Medycyny Sądowej w Białymstoku stwierdzono, że należą one do tego samego człowieka (ryc. 1). Sekcja głowy wykazała

Ryc. 1. Ogólny widok zwłok.
Fig. 1. Body – general view.

uraz czaszkowo-mózgowy z pęknięciem pokrywy i podstawy czaszki w obrębie kości potylicznej po stronie prawej, oddzielenie głowy od szyi na poziomie C-0, oderwanie rdzenia przedłużonego od mostu wraz z tylną częścią koła tętniczego (tętnicami kręgowymi, tętnicą podstawną, tętnicami tylnymi i łączącymi tylnymi mózgu). W tkankach miękkich (zarówno w obrębie głowy jak i przynależnych części szyi i tułowia) stwierdzono wielopoziomowe pęknięcia oraz rozstępy błony wewnętrznej i środkowej tętnic szyjnych, błony śluzowej przełyku, tchawicy, rozerwanie oskrzela głównego lewego, wielopoziomowe poprzeczne pęknięcia aorty, naderwanie ujęść dużych naczyń odchodzących od aorty, liczne pęknięcia błony śluzowej gardzieli. W skórze szyi oraz okolicy podobojczykowej i przedsercowej, sąsiadującej z linią amputacji stwierdzono układ rozstępów i powierzchniowych pęknięć skóry, o przebiegu zgodnym z liniami Langera (ryc. 2).

Ryc. 2. Pęknięcie tętnicy szyjnej wspólnej.
Fig. 2. Rupture of common carotid artery.

W obrębie kośćca korpusu i kończyn ujawniono między innymi obecność typowych obrażeń zderzakowych spowodowanych impulsem siły działającej na podudzia od tyłu ku przodowi (ryc. 3), rozłamanie kręgosłupa piersiowego na poziomie Th VIII/IX, mnogie złamania żeber po obu stronach, złamanie miednicy z rozejściem więzozrostów krzyżowo-biodrowych oraz złamanie kości udowej prawej.

Ryc. 3. Złamanie kości podudzia lewego.
Fig. 3. Tibia and fibula fracture.

Ustalenia biegłego z zakresu ruchu drogowego, mimo utrudnionych warunków opiniowania (ogłędziny miejsca zdarzenia w piątą dobę po wypadku, rozproszenie dowodów materialnych) obejmowały między innymi stwierdzenie, że na rower działał impuls od tyłu po osi wzdłużnej (charakterystyczna deformacja tylnego koła – klinowe załamane ku osi), samochód zderzakiem przednim uderzył od tyłu w koło tylne roweru, prędkość kolizyjna mogła wynosić ok. 80 km/h, człowiek szedł w chwili uderzenia, prowadząc rower przy prawym boku, w fazie tzw. „rozwinięcia pieszego” ciało idącego wpadło na pokrywę silnika w ten sposób, że głowa uderzyła w szybę przednią w okolicę dolnego prawego narożnika rozbijając ją, a korpus przemieszczał się przy prawym boku nadwozia. W tej fazie doszło do zadziałania na okolicę podpotyliczną słupka, ze znajdującymi się w nim odłamkami szkła, co spowodowało przecięcie skóry i mięśni tej okolicy a w kolejnej fazie – rozrywanie tkanek (naczyni krwionośnych, nerwów, rdzenia kręgowego, więzadeł, przełyku, tchawicy, skóry na pozostałym obwodzie szyi). W rezultacie – głowa wpadła do kabiny samochodu i mogła zostać przewieziona na dowolną odległość, natomiast reszta ciała pozostała w pobliżu miejsca zdarzenia. Należy dodać, że sprawca po zdarzeniu nakłonił dwóch innych ludzi do współdziałania w ukryciu ciała ofiary potrącenia, jego rzeczy osobistych oraz do wywiezienia

uszkodzonego roweru na wysypisko. Wszyscy przyznali się do winy i na zasadzie prośby o dobrowolne poddanie się karze, skazani zostali prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w Wysokiem Mazowieckiem za utrudnianie śledztwa (sprawa II K 149/04).

OMÓWIENIE

Defensywne rozkawałkowanie ciała, a szczególnie oddzielenie i ukrycie głowy, jest częstym sposobem zacierania śladów zbrodni [4, 5]. Odnalezienie tej części ciała, zawsze nasuwa podejrzenie czynu kryminalnego. Ustalenie rzeczywistego charakteru oddzielenia głowy od ciała opiera się na poszukiwaniu cech zażyłości, identyfikacji grupowej działającego narzędzia oraz mechanizmu doprowadzającego do dekapitacji, na podstawie stanu tkanek miękkich o różnej odporności na rozrywanie (skóra, nerwy, naczynia, mięśnie), kości i elementów stawów. Na tej podstawie udaje się rozróżnić uszkodzenia będące skutkiem przecinania, przerąbywania, przepiłowania (jako najczęstsze przy rozkawałkowaniu zbrodniczym) od uszkodzeń w wyniku rozrywania czy odrywania. Zdarzenia komunikacyjne przy dużych (powyżej 70 km/h) prędkościach kolizyjnych stwarzają narażenie na amputacje części ciała – najczęściej kończyn dolnych w obrębie goleni u pieszych [2, 6]. Jednakże w szczególnych sytuacjach, w wyniku inicjującego oddziaływania ostrych elementów na skórę, łatwo dokonuje się odrywanie głowy od szyi lub tułowia, w wyniku działania dużych sił bezwładności (opóźnienia lub przyśpieszenia) nadanych ciału przez pojazd mechaniczny. Szczegółowa analiza obrażeń ciała w połączeniu z ustaleniami kryminalistycznymi oraz technicznymi mogą umożliwić rekonstrukcję zdarzenia [1, 3].

PIŚMIENNICTWO

1. Baran E., Lisowski Z.: Zabójstwo czy nieszczęśliwy wypadek komunikacyjny – rekonstrukcja sądowo-lekarska i kryminalna. Arch. Med. Sąd i Krym., 1981, 31(1): 61-66.
2. Di Maio V. J., Di Maio D.: Medycyna sądowa. Wydanie I Polskie pod red. B. Świątek i Z. Przybylskiego. 2001 Wyd. Med. Urban & Partner; 285-291.
3. Fundowicz R.: Próba rekonstrukcji przypadku dekapitacji w następstwie wypadku drogowego. Arch. Med. Sąd. i Krym., 1973, 23 (1); 177-178.
4. Kobiela J. S., Marek Z., Baran E., Próchnicka B., Jastrzębski A.: Dwa przypadki zbrodniczego rozkawałkowania zwłok. Arch. Med. Sąd i Krym., 1970, 20, 247-254.
5. Treła F. M., Rutkiewicz A.: Przypadek zbrodniczego rozkawałkowania zwłok. Arch. Med. Sąd i Krym., 1997, 47; 163-167.
6. Zivit U., Di Maio V. J. M.: Motor vehicle – pedestrian accidents in adults: relationship between impact speed, injuries and distance thrown. A. J. Forens. Med. Path. 1993, 14(3): 185-186.

Adres autorów:
Zakład Medycyny Sądowej
Akademii Medycznej w Białymstoku
ul. Waszyngtona 13
15-230 Białystok